



Sijaishuoltoon on pakko panostaa

Keskustelu nuorten väkivallasta ja lastensuojelun toimintaedellytyksistä korostaa tarvetta panostaa lastensuojelun sijaishuoltoon. Julkisen vallan vastuu sijoitettujen lasten kasvun ja kehityksen turvaamisesta on suuri. Laadukas ja vaikuttava sijaishuolto ei ole ilmaista.

MITÄ LAADUKAS JA VAIKUTTAVA SIIAISHUOLTO TARKOITTAÄ?

Lapsen edun mukainen sijaishuolto edellyttää riittävien henkilöstöresurssien lainsäädännöllistä turvaamista sijaishuoltoyksiköissä (perus- ja vaativalla tasolla) sekä lastensuojelun sosiaalityössä. Laadun keskeisin elementti on suhde: lapsen ja nuoren mahdollisuus luoda turvallinen ja pitkäaikainen suhde aikuiseen. Vakauttavan kasvuympäristön luomiseksi tarvitaan ammattitaitoista ja riittävästi henkilöstöä. Intensiivisen tuen tarve korostuu vaativassa sijaishuollossa, jossa on tärkeää turvata, että arjen tilanteet eivät eskaloitu väkivaltilanteisiin tai luvattomiin poissaoloihin (hatkaamiseen).

Vaativan sijaishuollon työryhmä on luovuttanut raporttinsa toimenpide-ehdotuksista syyskuussa. Oleellista on saada ehdotukset pian eduskuntakäsittelyyn.

Tällä hetkellä palvelujärjestelmämme tuottaa katkonaisuutta lapsen ja nuoren sijaishuollossa: toistuvia muutoksia ja hylkäämiskokemuksia.

LAPSEN ETU ERI SEKTOREIDEN YHTEISEKSI TAVOITTEEKSI

Haaste tällä hetkellä on se, että palvelujärjestelmämme tuottaa katkonaisuutta lapsen ja nuoren sijaishuollossa: toistuvia sijaishuoltoapaikan muutoksia ja hylkäämiskokemuksia. Sijaishuollossa olevilla nuorilla on usein monia erityistarpeita, joten palveluiden yhteensovittamista on edistettävä kansallisesti. Lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen mielenterveys- ja päihdepalvelut olisi järjestettävä viivytyksettä.

Jotta perustasolla pärjätään nuoren kanssa, on nuorelle oltava riittävästi tarjolla tukea. Päihdepsykiatrasta tukea tulisi olla saatavilla kaikilla sijaishuollon tasoilla. Tarvittava tuki olisi tärkeää saada räätälöityä olemassa olevan yksikön arkeen.

Vaativan sijaishuollon työryhmä on ehdottanut erityisen huolenpidon jaksojen (EHO) pidentämistä, mikä voisi parantaa kuntoutumismahdollisuuksia. Jos paikkoja ei ole riittävästi, ei nuorten oikeus välttämättömään suojeluun toteudu. Intensiivisen tuen piiriin on päästävä silloin, kun sille on akuutti tarve. Yhteiskunnan tulee varmistaa se, että paikkoja on riittävästi.

Kehitteillä olevat OT-keskukset toimisivat tukena vaativan tason palveluja tarvitseville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Ne vahvistaisivat monialaista tutkimusta ja tarjoaisivat konsultaatioita sijaishuollon toimijoille. OT-keskusten toimeenpanoon onkin varattava riittävät resurssit, jotta rakenne aidosti tukee käytännön työtä.

Sijaishuollon kansallista ohjausta on tehostettava, jotta käytäntö on lain ja lapsen oikeuksien mukaista. Kansallisella tasolla on varmistettava, että viranomaisyhteistyö ja työn organisointi on kestävästi järjestetty niissä tapauksissa, kun nuori poistuu luvatta laitoksesta.

KYSY LISÄÄ

Lastensuojelun Keskusliitto
erityisasiantuntija Anna Tiili
045 8989 544

LAPSEN OIKEUDET LÄHTÖKOHDAKSI

Rajoitustoimenpiteisiin keskittyvän keskustelun rinnalla on tarpeen korostaa lapsen oikeudet tunnustavan toimintakulttuurin vaalimista.

Sijoitetut lapset itse korostavat osallisuuden merkitystä ja sitä, että heidät kohdataan yksilöinä. He toivovat työntekijöiden läsnäoloa, ja että he tulevat nähdyksi kokonaisina ihmisinä. Lapset haluavat, että heihin tutustutaan, heidän kokemuksensa ja ehdotuksensa kuullaan, ja että aikuiset pysähtyvät kohtaamaan heidät kiireettä.

Nämä ovat tekijöitä, jotka osaltaan ennaltaehkäisevät luvattomia poissaoloja.

Lastensuojelun vaativan sijaishuollon uudistamistyöryhmän (2020) loppuraportti. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:28:

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162414/STM_2020_28_rap.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sijaishuollossa tehdään paljon hyvää, mutta kriittiset kehittämiskohteet ja puutteet tulee myös tunnistaa.

Yhteiskunnan on otettava vastuu resurssien ja palveluiden riittävydestä sekä sijaishuollon kehittämisestä ja ohjaamisesta, jotta lastensuojelu on laadukasta.